

* Døves historie *

Rune Anda, 2022

Tegnet av Bård Valberg, 1997

Hva gjorde døve i Norge før i tiden?

Før det ble opprettet døveskoler,
døvekirker og døveforeninger?

1878

*De norske døvstummes forening i Kristiania ble stiftet i annen etasje
i Kongens gate 8. (Foto: Oslo Døveforening.)*

Den første døveforeningen i Norge ble stiftet i 1878,

i Oslo (Kristiania).

Foreningen var opprinnelig en forening for hele Norge.

Etterhvert dukket det opp nye, lokale døveforeninger i landet.

JOURNAL FOR DØVE.

Bladet udkommer foreløbig hver anden maaned og koster kr. 1,00 aarlig, hvortil for udenbys abonnenter kommer postporto kr. 0,18. Abonnement kan tegnes hos hr. **Carl Werner**, Prinsens gade no. 8. Enkelte no. af bladet sælges for 15 øre. Avertissementsprisen er 10 øre per linie.

Indledning.

Bladet, som idag udkommer som provenummer, vil stræbe efter at udfylde et længe følt savn iblandt de døve. Dets formaal er at virke for oplysning samt søge at fremdrage alt, hvad der kan være af interesse for de døve —, saaledes at det kan føre hygge og glæde med sig.

Bladet vil undgaa al politik.

En stor opmuntring vilde det derfor være for de døve, der har sat sig i spidsen for dette foretagende, om alle døve og andre interesserede vilde tage venligst imod dette blad og for den gode sag støtte det ved at tegne sig for aarligt eller halvaarligt abonnement.

Da det er beregnet billigt, er foretagendet maaske vovsomt, men vi lever i haabet om, at bladet efter udstaaede gjenvordigheder, dog maa faa god fremgang og vinde alles sympathi; thi saa vilde meget være vundet.

Ethvert lidet bidrag, af hvad natur det end er, til at lette og fremme bladets gjerning, modtages paa det taknemligste og med den overbevisning, at det gavner en god sag. Med en hilsen til alle døve, med ønsket om en glædelig jul og godt nyttaar — overleveres herved bladet til de ærede læsers velvilje.

Hvad vil de døve?

(efter „Taubstummencourier“ „Was wollen die Taubstummten?“)

S. N. Lærø.

Siden talesproget under udtrykkelig udelukkelse af tegn blev indført i de lande, hvor hidtil Abbé de l'Epée's metode herskede, gjør der sig gjældende i vide kredse iblandt de døve en bevægelse, der træder altid kraftigere ind for tegnmethodens anvendelse. Det er jo ogsaa let forstaaelig; thi der kommer jo her i betragtning det spørgsmaal, der egner sig til at paavirke uddannelsens art og maade hos de døve. Heller ikke kan det nægtes, at der opstaar mangen falsk opfatning om tegnmethodens indend de døve læreres kredse, men ogsaa dybtgaaende vildfarelser om talesproget inden de døves. Lærerne forkastede fuldstændig tegnene ved undervisningen, ligesom den i aaret 1881, i Mailand afholdte »Døvtummelæreres kongres« har forkyndt for hele verden; og dog har enhver døv lært at kjende tegnene, som et uundværligt hjælpemiddel ved den opdragende undervisning. Igjen er der mange døve, der betragter oplærelse i talesproget for overflødig, og dog er

dette i sin fulde ret, som hovedmaalet og kronen i de døves undervisning. Talesproget er en herlig Guds gave, hvilket mange døve ikke rigtig forstaaer at skatte og vurdere høit nok, fordi det ei er dem forundt af skjæbnen, fuldt og helt at kunne glæde sig ved besiddelsen deraf.

Jeg formaar ikke at fatte, hvorledes de, der interesserer sig for Heinicke's methodes vedblivende bestaaen, kan miskjende tegnenes velgjørende indflydelse ved undervisningen.

Til forstaaelse af en mundtlig meddelelse trænges der en niere opfattelse af dens aandelige indhold gennem tonerne, hvormed den bliver meddelt. Tonerne alene danner bindeledet mellem opfattelse og forstaaelse, de virker som lydbølger tillige aandelig vækkende. Talesproget henfører ikke en meddelelses aandelige indhold til de døves hjerte, da naturen har nægtet de døve opfattelsen af lyden.

Naar naturen paa den ene side har sat en mangel, saa har den paa den anden side erstattet denne. Saaledes er tegnene erstatning for evnen til at opfatte tonerne. Tegnet er for den døve, hvad lydtonen er for den hørende; det er det som gjør det muligt for den døve fuldstændig at opfatte et begreb. Talesproget fuldstændiggjort ved tegn er mere end indbegrebet af kraft og stof og aabenbarer idetheletaget for den døve sprogets væsen.

Talesproget er forsaavidt nyttig, som det vel vil gjøre hint eller dette i begrænsningen af ordets rækkefølge forstaaelig, men derimod vilde det yderst vanskeliggjøre forstaaelsen af en fuldendt sætning, dersom den døve kun er henvist til at aflæse efter munden, thi da afhænger det af den korrekte mundbevægelse.

Ved hjælp af talesproget alene vil den døve aldrig formaa at opfatte om f. x.: ordene: »Kom hid« er udtalt i én befallende, bedende, eller trøende mening, thi mundens bevægelser er i alle disse tilfælde næsten de samme. Først naar tegnene kommer til og fuldstændiggjor det talte, vil enhver fin nuance blive klar for ham; ligesom tonerne for de hørende. Eller hvis man siger til den døve: »Sig Leopold at han iaften Kl. 6 skal være i kancelliet«, saa vilde denne sætning uden besvær blive forstaaet. Men noget andet er det, om man f. ex. siger til ham: »Den Ranke'ske historieskrivning udmærkede sig ved en sjelden kraft i karakterskildringen af indgribende personligheder.«

Vel vil han ogsaa godt kunne læse denne lange sætning, men neppe opfatte meningen deraf. Det er jo let begribeligt. Thi, forat have opmærksomheden henvendt paa at læse ordene rigtig, maa han jo tabe enhver mulighed forat forstaa indbegrebet.

1890

«Journal for Døve» ble for første gang utgitt med et prøvenummer i 1890. Den kjente, døve kunsthøperen Carl Werner, sto nok i spissen for utgivelsen.

Bladet ble etterhvert utgitt av Døvekirken. Conrad Svendsen ble ordinært som første døveprest i Norge i 1893 (Oslo).

I 1895 ble han prest for Norges døve, i full stilling, med hele landet som arbeidsfelt.

Siden kom Journal for Døve ut hver måned, og fra og med 1895 under navnet «De Døves Blad», og fra og med 1991 «Døves Blad», og det er det fortsatt i 2022.

Norske Døves Landsforbund ble stiftet i Trondheim
18. mai 1918

Stiftelsesår for de nordiske døveforbund:

	Ledere siden da:	Hvorav antall Kvinnelige ledere:
1905: Finland	10	3
1918: Norge	14	4
1922: Sverige	12	2
1935: Danmark	10	1
1960: Island	13	5

Flere lokale døveforeninger ble stiftet, og tilsluttet Norges Døveforbund

Stiftet: Døveforening tilsluttet Norges Døveforbund:			Stiftet: Døveforening tilsluttet Norges Døveforbund:		
1.	17.11.1878	Oslo Døveforening	13.	24.05.1924	Møre og Romsdal Døveforening
2.	30.05.1880	Bergen Døveforening	14.	15.07.1928	Østfold Døveforening
3.	30.10.1898	Trondheim Døveforening	15.	30.12.1926	Hedmark Døveforening
4.	09.12.1900	Stavanger Døveforening	16.	20.02.1932	Drammen Døveforening
5.	17.01.1905	Harstad og omegn Døveforening	17.	01.07.1935	Helgeland Døveforening
6.	30.12.1906	Tromsø Døveforening	18.	18.01.1947	Haugaland Døveforening
7.	10.01.1910	Kristiansand Døveforening (men man arbeider med å finne ut om døveforeningen i virkeligheten ble stiftet i 1908)	19.	11.11.1951	Sandnes Døveforening
8.	25.01.1912	Salten Døveforening	20.	25.06.1955	Narvik og omegn Døveforening
9.	31.05.1914	Vestfold Døveforening	21.	25.10.1980	Romerike Døveforening
10.	13.02.1921	Telemark Døveforening	22.	06.12.1981	Oppland Døveforening
11.	07.01.1922	Nord-Trøndelag Døveforening	23.	24.03.1983	Hallingdal Døveforening
12.	27.11.1922	Aust-Agder Døveforening	24.	24.03.1987	Ringerike og omegn Døveforening
			25.	06.12.1986	Sunnhordland Døveforening
			26.	22.05.1996	Sogn og Fjordane Døveforening

Færre og færre lokale døveforeninger

	Stiftet:	Døveforening tilsluttet Norges Døveforbund:
1.	17.11.1878	Oslo Døveforening
2.	30.05.1880	Bergen Døveforening
3.	30.10.1898	Trondheim Døveforening
4.	09.12.1900	Stavanger Døveforening
5.	17.01.1905	Harstad og omegn Døveforening
6.	30.12.1906	Tromsø Døveforening
7.	10.01.1910	Kristiansand Døveforening (men man arbeider med å finne ut om døveforeningen i virkeligheten ble stiftet i 1908)
8.	25.01.1912	Salten Døveforening Nordland 2021
9.	31.05.1914	Vestfold Døveforening
10.	13.02.1921	Telemark Døveforening
11.	07.01.1922	Nord-Trøndelag Døveforening
12.	27.11.1922	Aust-Agder Døveforening

	Stiftet:	Døveforening tilsluttet Norges Døveforbund:
13.	24.05.1924	Møre og Romsdal Døveforening
14.	15.07.1928	Østfold Døveforening
15.	30.12.1926	Hedmark Døveforening Innlandet 2010
16.	20.02.1932	Drammen Døveforening
17.	01.07.1935	Helgeland Døveforening
18.	18.01.1947	Haugaland Døveforening
19.	11.11.1951	Sandnes Døveforening
20.	25.03.1955	Narvik og omegn Døveforening
21.	25.10.1980	Romerike Døveforening Akershus 1980
22.	06.12.1981	Oppland Døveforening
23.	24.03.1983	Hallingdal Døveforening
24.	24.03.1987	Ringerike og omegn Døveforening
25.	06.12.1988	Sunnhordland Døveforening
26.	22.03.1998	Sogn og Fjordane Døveforening

Antall medlemmer i døvforbundene pr. 31.12.2021:

Finland: 3576

Norge: 2215

Sverige: 3484

Danmark: 1941

Island: 174

Prøvenummer

(Organ for Norske døves landsforbund).

Nr. 1. 1 aarg.

Torsdag den 24de juni 1920.

Utgiver:
Lærer Berge.

Jesus vor ledestjerne.

Fortællingen om de vise mænd, som ledet av stjernen, gik ut for at søke efter Jesus, kan vi lære meget av.

Ogsaa vi bør søke efter Jesus og komme til ham, ti alene paa ham kan vi bygge vor lykke.

Jesus er den av Gud sendte frelser, som ene kan frelse os fra syndens magt og syndens straf. Vi har for vore synders skyld fortjent evig straf og evig fortapelse, men herfra frelser Jesus enhver, som tror paa ham. Forkaster mennesket derimot Jesus, saa faar han lide straffen for sine synder, og saa blir han skilt fra Gud til evig tid.

Jesus frelser dog ikke alene fra den evige fordømmelse, men han frigjør os ogsaa fra syndens magt allerede i dette liv.

Syndens magt er stor. Vi tænker, taler og gjør meget, som er ondt, og dersom vi forkaster Jesus, saa kan vi aldrig bli herre over synden i os, men derav vi holder fast ved Jesus og tror paa ham, saa vil det tilslutt ved Jesu hjælp lykkes os at overvinde det onde, som bor i os.

Vore hjerter søker efter en sand lykke og fred. Vi søker den ofte i verdens nydelser og fornøielser, men der finder vi den ikke. Verdens glæder er snart forbi, og naar vi dør, maa vi i alle tilfælde gi slipp paa alt, hvad vi har holdt av her i livet, men den lykke, vi har fundet gjennom Jesus, den

vor konge, og at vor eneste lykke er at leve og dø som hans tjenere. Læs Guds ord. Lad os bede til Gud og takke ham, saa vil vi kunne leve vort liv til for frelsers mere. (Døvsommus ja.).

Lidt om „Norske døves landsforbund“.

Stående fra venstre: Herr Rørdal, herr Hauge, herr Sivertsen.
Sittende fra venstre: Herr Zenger, fru Dahl, herr Berge.

Den 18de mai laar var det to aar siden «Norske døves landsforbund» blev stiftet i Trondhjem efter initiativ av formanden i «Døvsstumsforeningen» dersteds, hr. døvelærer Berge. At et saadant landsforbund om-

helt ved at opna forslag laar om prest ogsaa for Vestlandet. Dette er skedd og forhaabentlig vil vi allerede til næste aar ha vor egen prest ogsaa i denne landsdel.

Forelsbig kan vel landsforbund. det finde sig tilfreds med at den-

Til Norske døves landsforbunds

møte i Bergen 9.—10. juli er anmeldt fra de tilsluttede 7 foreninger følgende representanter og varamænd:

Fra Tromsø: Lærer Svendsen, baker Nipen.
Suppleant fru Inga Dahl.
Fra Harstad: Hoteleier Sivertsen.

Suppleant skredder Pedersen.
Fra Trondhjem: Lærer Berge, gjæstler Lunde-Johansen, smed Alb. Svendsen.

Suppleanter: skredder O. Andersen, hr. Bernh. Tordenvik.

Fra Bergen: Skreddermester Rendedal, Snekker Sandal, smedemester J. Hofland.

Suppleant hr. Ansgar Breiting, fru. M. Teige, hr. Lars Johannesen.

Fra Stavanger: Skomakermester S. Hauge.

Fra Kristiansand S.: Skomakermester O. Johnsen.

Suppleant hr. Martin Hanssen.
Fra Kristiania: Kobberstikker Ziener, skolebestyrer Anderson, fru Katty Skøllerud, hr. Herman A. Jansen.

Suppleanter: — Hr. Rik. Helgesen, frk. Karen Waldenstrøm, hr. Ellef Martinsen, hr. Thorbjørn Thorbjørnsen.

Døveprestenes embedsdistrikter.

I den kgl. proposition for inde-

Døvsstumsforeningen i Trondhjem hævder at hver preste embedsdistrikt skal omfatte 2 bispedømmer.

Presten i det nordenfjeldske faar da Haalogaland og Nidaros bispedømmer.

Presten i det vestenfjeldske faar Bjørgvins og Kristiansands bispedømmer.

Presten i det østenfjeldske faar Oslo og Hamar bispedømmer.

Det vil kunne indvendes mot dette forslag, at derved blir de vidtstrakte og besværlige distrikter for de 2 prester nord- og vestenfjelds endnu større end i propositionen foreslaaet.

Dette er ganske vist saa. Men det er et andet forhold som her maa tas i betragtning.

I propositionen foreslaaes ogsaa 4000 kroner stillet til departementets raadighet til geistlig betjening utenom de faste presters, og hjelpepresten i Rogalands, virksomhet.

Men denne hjelpebetjening bør organiseres saa at den kommer alle landsdele til gode. Tillegges nu hver prest 2 bispedømmer som embedsdistrikt vil de ha ret til og krav paa en del av den hjelpebetjening som efter departementets bestemmelse hvert aar skal finde sted. Herved vil de døve ogsaa i det nord- vestenfjeldske faa nyt godt av hjelpegedstjenesten og de faar da mere prestelig betjening end om hr. Svendsens og den raadgivende komite foreslag vedtas.

Det er ogsaa en kjendt sak at de i Kristiansund N har protestert

Norges Døveforbund
utgir eget medlemsblad
som siden 1968 heter
«Døves Tidsskrift».

Første nummer var denne
(bildet) fra 1920, og fra og
med neste nummer het bladet
«Tegn og Tale», fram til mai
1968 (se over).

18. mai 1968 feiret
Norges Døveforbund
50 års jubileum.

Endelig skal døve ungdommer lære yrkesfag på yrkesskolene for døve!

Yrkessskolen i Bergen **1942**

Yrkesskolen i Stavanger **1946**

Alm offentlige framhaldsskole for døve og tunghørte (1948-1979)

Postkort som viser Alm off. framhaldsskole for døve og tunghørte.

Skoleåret 1948-49

Skoleåret 1955-56

Skoleåret 1969-70

Feriehjemmene

Fra 1950-tallet og tiårene fremover får nesten alle døveforeningene egne feriehjem. De blir svært populære samlingssteder i ferier og helger, ikke minst for hørende barn av døve foreldre som kunne støye så mye de ville uten å få kjefte av noen voksne!

Etter hvert som døve fikk egne biler, båter, campingvogner, hytter og sydenturer ble mer vanlig avtok interessen for feriehjemmene. De fleste ble derfor solgt og de fleste foreningene brukte salgssummen til å investere i egne foreningshus i byene. I dag har følgende foreninger fortsatt feriehjem: Oslo, Drammen, Kristiansand, Innlandet, Møre og Romsdal, Tromsø og idrettslagene i Oslo og Trondheim.

Fjellstua, Østfold Døveforening

Skaug, Oslo Døveforening

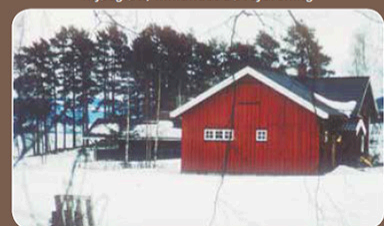
Solhøy, Telemark Døveforening

Solheim, Kristiansand Døveforening

Mjøsgløtt, Innlandet Døveforening

Birstrand, tidligere Oppland Døveforening

Skogheim, Drammen Døveforening

Bergly, Sandnes Døveforening

Skogstua, Vestfold Døveforening

Døvehytta Kongshaug, Stavanger Døveforening og Stavanger Døves Idrettsforening

Idrettshytta Birkhaug, Bergen Døves Idrettsklubb

Risperlen, Bergen Døveforening

Rorbua, Bergen Døvesenter

Steinhammer, Møre og Romsdal Døveforening

Rønnestad-hytta, Møre og Romsdal Døveforening

Idrettshytta Granly, Trondheim Døves Idrettslag

Reitun, Nord-Trøndelag Døveforening

Møllebekken, Salten Døveforening

Granheim, Helgeland Døveforening

Bjørkelund, Harstad Døveforening

Lars og Helgas minne, Tromsø og omegn Døveforening

På det meste hadde lokale døveforeninger tilsammen 22 feriehjem/døvehytter (utenom sportshytter til døves idrettslag) I dag (2022) har døveforeningene i Norge tilsammen 7 feriehjem/døvehytter.

Feriehjem/døvehytter i dag (2022):

Norge	7	Sverige	6
Finland	2	Danmark	1
Island	0		

Landsmøte i Bergen
6.-9. juli 1950

1950

Oversikt over hvem som var til stede under Norges Døveforbunds landsmøte i Bergen 1950

Her teller vi 308 navn!

Norske Døves Landsforbunds møte i Bergen 1950

Deltakerliste:

Albrigtsen, Anna, Bergen
Andersen, Agnes, Bergen
Andersen, Andreas, Bergen
Angell, Hilda, Espeland
Arnesen, Andor, Bergen
Andersen, Borghild, Bergen
Bang, Henrik, Bergen
Bang, fru, Bergen
Berg, Aase, Bergen
Berentsen, Olga, Førde
Birkeland, Odd, Bergen
Birkenes, Arne, Kristiansand S.
Birkenes, Haldis, Kristiansand S.
Birkenes, Mabel, Kristiansand S
Birkenes, Severine, Bergen
Bjelland, Rasmus, Oslo
Bjørnsen, Martha, Bergen
Bjørnsen, Karl G., Bergen
Bjørnsen, Ivar, Stavanger
Bjørø, Nils, Bergen
Bjørø, Sverre, Bergen
Blindheim, Bergljot, Bergen
Blindheim Robert, Andebu
Bonnevie-Svendsen, Conrad, Oslo
Brekke, Anna, Bergen
Breiteig, Albert, Bergen
Breiteig, Ruth Munthe, Bergen
Breiteig, Ansgar, Bergen
Breiteig, Karen, Bergen
Breiteig, Birger, Bergen
Breiteig, Aslaug, Bergen
Borgersen, Nelly, Oslo
Bråthen, Sven, Oslo
Bråthen, fru, Oslo
Både, Gunvald, Bergen

Bårdsen, Bernhard, Holmestrand
Bårdsen, fru, Holmestrand
Dahle, Waldemar, Bergen
Danielsen, Klara, Bergen
Djupvik, Einar, Alesund
Dyrstad, Johan, Kristiansand S
Eek, Thore, Oslo
Einarsen, Berthe, Bergen
Einarsen, Kristoffer, Bergen
Einemo, Reidar, Stavanger
Eikenes, Norvald, Bergen
Eikjeland, Torkel, Bergen
Ellefsen, Elisabeth, Nordstrand
Ellingsgård, Agot, Al st.
Endal, Martin, Hommersåk
Eng, Astri, Bergen
Eng, Toralf, Bergen
Eriksen, Bjarne, Sandnes
Bjørkheim, Ivar, Stavanger
Eriksen, Gjertrud, Bergen
Ermesjø, Andreas, Oslo
Espeland, Nils, Odda
Espeland, fru, Odda
Fonneland, Abelone, Norheimsund
Foss, Olav, Helgoland
Foss, fru, Helgoland
Frammarsvik, Marie, Bergen
Fristad, Ole, Bergen
Fristad, Oline, Bergen
Frydenlund, Nils, Drammen
Frydenlund, fru, Drammen
Førde, Arnold, Bergen
Garnes, Inga, Alesund
Gjerstad, Martha, Bergen
Gjerstad, Nils, Bergen

Goffeng-Nielsen, Elisab., Bærum
Goksøy, Gerhard, Alesund
Grebstad, Bergitte, Bergen
Grebstad, Sverre, Bergen
Greftegreff, Halvor, Trondheim
Grepstad, Emma, Bergen
Grepstad, Kristen, Bergen
Grimstad, Bjarne, Bergen
Grimstad, Anne, Hareide
Grytnes, Endre, Bergen
Grytnes, Marie, Bergen
Grøsvik, Ola, Gammersvik
Gulsvik, Anders, Gulsvik st.
Hagen, Kristian, Rosendal
Hagen, Laura, Bergen
Hamerborgstrøm, Wencke, Oslo
Hammer, Ragnvald, Oslo
Hangenholen, Ragnv., Brum.dal
Hanto, Signe, Tønsberg
Hansen, Hans, Trondheim
Hansen, Henrik, Bergen
Hardeland, Ingeborg, Bergen
Hardeland, Sjur, Bergen
Hardeland, Sigurd, Bergen
Hartveit, Harald, Bergen
Hartveit, Margit, Bergen
Hartveit, Marta, Bergen
Haukedalen, Anders, Oslo
Haukelien, Nanna, Fåberg
Helgesen, Marie, Oslo
Herlofsen, Edel, Oslo
Hjertaker, Otto, Bergen
Hjulstad, Jurulf, Trondheim
Hoff, Gunvor, Bergen
Hoftun, Guttorm, Hallingdal
Hoftun, Nils, Hallingdal
Holden, Mathias, Valdres
Holmgreen, Arne, Drammen
Holte, Lill, Vestre Aker
Hovland, Jakob, Bergen

Hukset, Gudmund, Sunnfjord
Håland, Kjell, Bergen
Iversen, Arne, Bergen
Iversen, Emilie, Bergen
Iversen, Kristian, Bergen
Iversen, Madel, Bergen
Iversen, Rigmor, Haugesund
Jansen, Arthur, Bergen
Jansen, Iris, Bergen
Jansen, Lovise, Oslo
Jakobsen, Aslaug, Kr.sand S
Jakobsen, Edvard, Seim
Jensen, Bjarne, Bergen
Jetmundsen, Bjarne, Bergen
Johansen, Lars, Bergen
Johansen, Finn, Drammen
Johansen, Johan, Odda
Johansen, fru, Odda
Johansen, Lunde, Trondheim
Johansen, Sverre, Drammen
Johansen, Ase, Moss
Kallevig, Andreas, Haugesund
Kallevig, Birgit, Bergen
Karlsen, Sofie, Voss
Klovning, Jørgen, Stavanger
Klungsoyr, Pauline, Oslo
Kommedal, Anna, Stavanger
Kinserdahl, Ivar, Bergen
Kinserdahl, Marie, Bergen
Kjølleberg, Bernt, Oslo
Kjølleberg, Helge, Bergen
Kvamsøy, Lars, Øystese
Kvamsøy, fru, Øystese
Kvarme, Anlaug, Voss
Kvinge, Nikola, Bergen
Kvåle, Kari, Valdres
Kristensen, Kristen, Telemark
Kristiansen, Harriet, Drammen
Landsverk, Nils, Numedal
Lauritzen, Helmer, Moss

Lauritzen, fru, Moss
Leivestad, Magnus, Førde
Leivestad, Ragna, Førde
Linnemann, Synnøve, Tønsberg
Lockert, Petra, Odda
Lygnes, Aslaug, Bergen
Løken, Aasta, Svolvær
Mathiesen, Reidun, Stavanger
Marthinsen, Borghild, Oslo
Marthinsen, Magnhild, Sarpsborg
Marthinsen, Ottar, Trondheim
Marthinussen, Kirsten, Oslo
Melgård, Alf, Oslo
Midtbø, Ludvig, Eikefjord
Midtbø, fru, Eikefjord
Mjælde, Jakob, Mjeldalen
Mjælde, Klara, Haus
Mjåseth, Rolf, Bergen
Mosleth, Arild, Trondheim
Munch, Birger, Nord-Odal
Myrvang, Ely, Trondheim
Nesse, Dagny, Bergen
Nesse, Harald, Bergen
Nilsen, Johanne, Bergen
Nipen, Martha, Telavåg
Nordbye, Sigrid, Bergen
Ohna, Eilif, Bergen
Ohna, Liv, Bergen
Olsen, Alf, Oslo
Olsen, Ase, Oslo
Olsen, Olaf, Bergen
Olsen, Gudrun, Bergen
Olsen, Ole, Tønsberg
Olsen, Kari Rør, Tønsberg
Olsen, Anna, Bergen
Olsen, Oskar, Bergen
Opsahl, Aud, Oslo
Pedersen, Berljot, Stavanger
Pedersen, Olaf, Bergen
Pedersen, Peder, Harstad

Rafoss, Gabriel, Stavanger
Rasmussen, Klaus, Bergen
Ravnanger, Edith, Bergen
Rambjørg, Marie, Stavanger
Refsdal, Martha, Bergen
Reinemo, Ole, Drammen
Reite, Walter, Bergen
Rekkedal, Johannes, Oslo
Rendedal, Kari, Bergen
Rolstad, Annie, Oslo
Ropeid, Torjus, Stavanger
Ropeid, fru, Stavanger
Ruud, Gunvor, Hamar
Rødland, Anders, Bergen
Røhmesmo, Ingolf, Orkanger
Rønnestad, Kjellaug, Bergen
Samuelsen, Johannes, Bergen
Samuelsen, Rakie, Bergen
Samuelsen, Sivert, Bergen
Samuelsen, Rikka, Bergen
Samuelsen, Karsten, Stavanger
Samuelsen, Johannes, Trondheim
Sander, Thorbjørn, Bergen
Sandtorv, Johanne, Storebø
Schrøder, Otto, Oslo
Schrøder, Wilhelm, Oslo
Sellevold, Corine, Eftelet
Sikko, Inga, Stavanger
Sikko, Per, Trondheim
Simonsen Esther, Trondheim
Simonsen, Torstein, Trondheim
Sjursether, Astrid, Bergen
Skare, Håkon, Bergen
Skare, Ingeborg, Bergen
Skarholm, Jakob, Bergen
Skarstein, Mathilde, Bergen
Skarstein, Olaf, og frue, Bergen
Skaugseth, Peder, Eidså
Skjøren, Serianne, Trondheim
Skodven, Johannes, Bergen

Skogseide, Britha, Bergen
Skogseide, Haldor, Bergen
Skurve, Hans, Stavanger
Smedsgård, Knut, Hallingdal
Smedsgård, Kåre, Hallingdal
Solheim, Anders, Sunnfjord
Solheim, Andreas, Norddalsfjord
Solheim, Katrine, Norddalsfjord
Stabell, A., Vestre Aker
Stangeland, Helge, Kopervik
Steinstø, Gyta, Hardanger
Stene, Harry, Bergen
Stensrud, Harald, Bergen
Storendal, Harald, Bergen
Strand, Lars, Bergen
Strøm, Bertha, Bergen
Strøm, Gudmund, Bergen
Strømmevold, Hanna, Røros
Strømmevold, Kåre, Røros
Strømsheim, Margit, Alesund
Stueland, Einar, Bergen
Stueland, Ingrid, Bergen
Sunnarvik, Anfred, Bergen
Sunnarvik, Jofrid, Oslo
Sviggum, Erik, Drammen
Sviggum, fru, Drammen
Svindal, Alfchild, Oslo
Svare, Ola, Finnskog
Svendsen, Gerda, Vesteråen
Størkersen, Harald, Trondheim
Sæther, Gjertrud, Bergen
Sjørdal, Minny, Haugesund
Telnes, Astrid, Bergen
Teige, Martha, Bergen
Thaule, Molly, Bergen
Thunes, Karen, Salhus
Thunes, Konrad, Garnes
Thunes, Sverre, Garnes
Tjønneland, Kari, Bergen
Torgersen, Sven, Ring st.

Tretvik, Alfchild, Kristiansand S.
Trøv, Gunhild, Geilo
Tråseth, Helene, Oslo
Tynes, Gudrun, Bergen
Uddal, Bernhard, Oslo
Uddal, fru, Oslo
Ulltvedt, Ingeborg, Oslo
Ulstein, Andreas, Alesund
Vatn, Gunnar, Sylling i Lier
Vigrestad, John, Oslo
Vik, Margit, Bergen
Vik, Olav, Oslo
Viken, Lise, Haugesund
Vold, Ragnar, Drammen
Wiesener, John, Bergen
Wedaa, Thorleif, Bergen
Wedaa, fru, Bergen
Øvreeide, Inger, Bergen
Åse, Astrid, Bergen
Åse, Knut, Bergen
Åsen, Leif, Oslo

FRA DANMARK:

Hansen, Quist, Bramminge
Nielsen, Emma, Hillerød
Olesen, Børge
Olsen, Waldemar, Frederica
Olsen, fru, Frederica
Petersen, Carl W. Odense
Pedersen, Marie Bak, Frederica
Rasmussen, hr., Århus
Rasmussen, fru, Århus
Schelde, Thule, Odense
Schou, Vilmar, Odense
Schou, fru, Odense
Müller, Daniel, Odense
Tronøe, fru Betty, København
Hamburg, Arne

FRA SVERIGE:

Karlander, Gunnar

Fordi det var vanskelig for døve å få jobb, bestemte Norges
Døveforbund i 1951 å opprette eget trykkeri for døve!

1951

Trykkeriproduksjon i Møllendalsveien på 1960-tallet, før trykkeriet bygget sitt eget hus.

Døves Trykkeri AS
ble opprettet
i Bergen
1. april 1951

Siden den gang
har mange døve
bestått
svenneprøven i
setter- og
trykkeri-yrket.

Første Nordiske Ungdomsleir, Elverum 1954

1954

Døves Nordiske Råd
Ungdom (DNUR)

Logo for
Døves Nordiske Råd (DNR)

1962

EM i terrengløp for døve i Oslo 12. mai 1962

Reidar Brenden,
medlem av
Bergen Døves
Idrettsklubb, ble
europamester
for døve i
terrengløp.

Det kom i NRK
Dagsrevyen
12. mai 1962.

<http://andata.no/HVL/8-17.mov>

Video: 1:40 m

1964

*2. juledag 1964, er første gang man får dovegudstjeneste på NRK-TV.
Her ser vi doveprest Conrad Bonnevie-Svendsen.*

1967

Hvert år siden 1967 arrangerte Norges Døveforbund nasjonale «Døves kulturdager» - og gjør det fortsatt

2017

Døves Kulturdager 1967-2017 (50 års jubileum)

(Kulturdagene fortsatte etter det, sist i Stavanger 2022)

År		By	Dato	Sted
1	1967	Oslo	30. sept.-1. okt.	Bøndernes Hus
2	1968	Bergen	12.-13. okt.	Bergen off. lærerskole
3	1969	Trondheim	25.-26. okt.	Folkets Hus
4	1970	Drammen	31. okt.-1. nov.	Drammen Teater og på Børresen skole
5	1971	Ålesund	5.-7. nov.	Folkets Hus og Møre og Romsdal Tekniske skole
6	1972	Stavanger	3.-5. nov.	Døves hus, Rogaland Teater og Folkets Hus
7	1973	Oslo	2.-4. nov.	Døves Hus og Samfunnshuset
8	1974	Bergen	1.-3. nov.	Bergen Ynglingeforening og Gimle
9	1975	Trondheim	1.-2. nov.	Folkets hus
10	1976	Skien	6.-7. nov.	ibsenhuset
11	1977	Kristiansand	5.-6. nov.	Kristiansand Teater
12	1978	Bodø	10.-12. nov.	Aspsen skole
13	1979	Lillehammer	9.-11. nov.	Victoria Hotel og Lillehammer kino
14	1980	Molde	7.-9. nov.	Alexandra Hotell og Molde kino
15	1981	Haugesund	6.-8. nov.	Saga Maritim Hotel og Edda kino
16	1983	Røros	16.-18. sept.	Grotten og Gymnastikkbygget i Sundveien
17	1984	Sandefjord	2.-4. nov.	Park Hotel og Teatersalen i Rådhuset
18	1985	Tromsø	15.-17. nov.	SAS-hotellet, Kulturhuset og Fokus Kino
19	1986	Sarpsborg	7.-9. nov.	Folkets Hus
20	1987	Bergen	13.-15. nov.	Grieghallen og Hotell Norge
21	1988	Stjørdal	4.-6. nov.	Samfunnshuset
22	1989	Stavanger	3.-5. nov.	Konserthuset
23	1990	Drammen	2.-4. nov.	Drammen Teater
24	1991	Trondheim	4.-6. okt.	Olavshallen
25	1992	Oslo	13.-15. nov.	Konserthuset

År		By	Dato	Sted
26	1993	Harstad	15.-17. okt.	Kulturhuset
27	1994	Ål	28.-30. okt.	Kulturhuset og Idrettshallen
28	1995	Lillehammer	27.-29. okt.	Maihaugen
29	1996	Kristiansand	8.-10. nov.	Agder teater
30	1997	Haugesund	10.-12. okt.	Gamle slaktehuset
31	1998	Ålesund	30. okt.-1. nov.	Kulturhuset
32	1999	Tromsø	1.-3. okt.	Kulturhuset
33	2000	Bergen	20.-24. sept.	Festiviteten (USF) og Torgalmenningen
34	2001	Oslo	2.-4. nov.	Oslo Konserthus og Oslo Plaza
35	2002	Stavanger	11.-13. okt.	Rica Forum Hotel
36	2003	Trondheim	24.-26. okt.	Olavshallen
37	2004	Oslo	22.-24. okt.	Oslo Kongressenter
38	2005	Tønsberg	14.-16. okt.	Kulturhuset Oseberg
39	2006	Ålesund	13.-15. oktober	Kulturhuset
40	2007	Bodø	12.-14. oktober	Kulturhuset
41	2008	Stavanger	10.-12. oktober	Stavanger Forum
42	2009	Oslo	4.-6. desember	Høyskolen i Oslo og Rica Holberg Hotel
43	2010	Molde	1.-3. oktober	Rica Seilet
44	2011	Oslo	22.-25. september	Dansens Hus og Fabrikken
45	2012	Kristiansand	14.-16. september	Kilden teater- og konserthus
46	2013	Trondheim	18.-20. oktober	Olavshallen
47	2014	Bergen	7.-9. november	Grieghallen og Scandic ørnen Hotel
48	2015	Sandefjord	25.-27. september	Hjertnes Kino og Kulturhus
49	2016	Stavanger	21.-23. oktober	Clarion Hotel Energy
50	2017	Bergen	24.-27. august	Den Nationale Scene, Salem, østre Skostredet

1960-

Tegnspråkkurs I hele landet

Det begynte midt
i 1960-tallet.

Flere tusen kursdeltakere!

Kurset var basert på «Tegn
til tale» – altså et tegn for
hvert norske ord.

Senere ble kursene endret
til norsk tegnspråk, med
egne tegnspråkgramatikk.

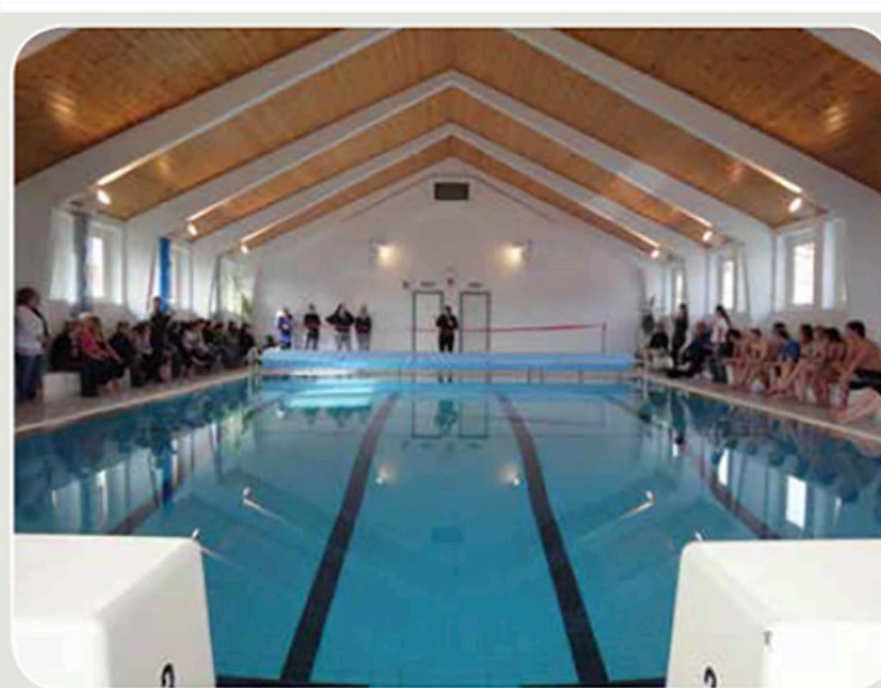
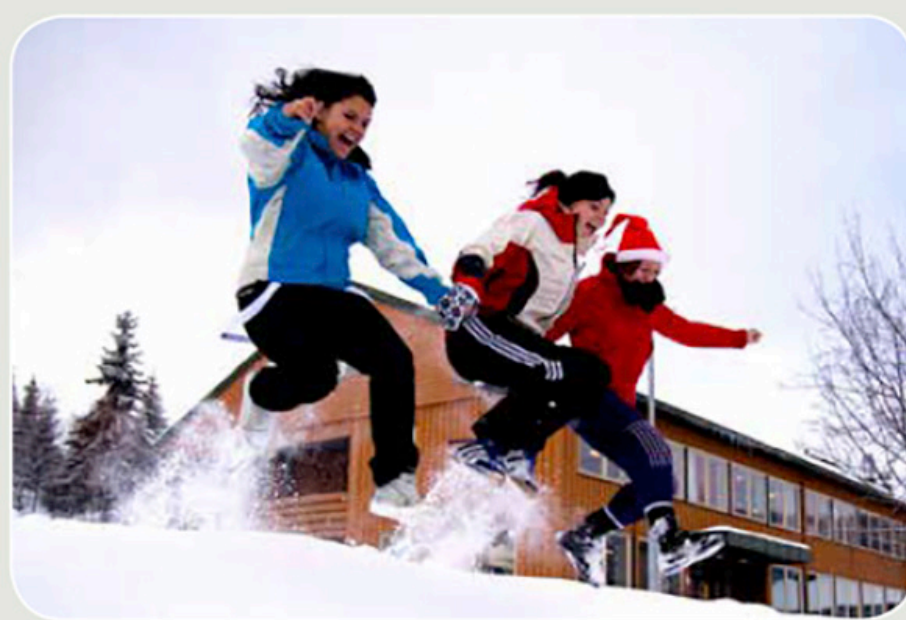
*Et av de første tegnspråkkurs arrangert i Vestfold 1970/72.
Marit Melgaard (under til venstre) var tegnspråkinstruktør. Arkivfoto: Vestfold Døveforening/Historielaget.*

Ål folkehøyskole og kurssenter for døve (innviet i 1974)

1973

Flyfoto: Fotonor AS.

Masse gøy på Ål
folkehøyskole, og
tegnspråk
«døgnet rundt»!

*Fra 2011 ble svømmehallen klorfritt!
Bildene er fra åpning av klorfritt svømmebasseng.*

A world map showing the distribution of students. Red dots are scattered across all continents, with a higher concentration in Europe and North America. White dots are located in Africa, Asia, and Australia. The map is labeled with 'NORDISHAVET' at the top, 'STILLE' on the left, 'ATLANTISKE' in the center, 'INDISKE' on the right, and 'HAV' at the bottom. The word 'EUROPA' is also visible in the center.

**Skolen har hatt
elever fra hele
verden!**

Røde prikker = Elever som har
gått ett år på Ål folkehøyskole.
Hvite prikker = Elever som har
gått på folkehøyskolen 2010/11.

2010/2011

Lena Jeanett Bergly
MALIN AAKER

2010/2011

Rekordmange
elever (46 elever)
på Ål folkehøyskole
i skoleåret
2010/2011.
Vi ser også
lærerne her.

Ungdomskonferanse for døve

Ål 2.—4. desember 1977

Bak fra venstre: Rolf Smenes, Oslo - Per Jonassen, Telemark - John Larsen, foreleser, Ål - Bjarne Favang, Trondheim - Lars Sundet, Oslo - Sten Tore Stø, Bjørkåsen - Jan Arild Johannessen, Trondheim - Torstein Bernås, Telemark - Kåre Neeraas, Bergen - Jan Fraas, Stavanger - Jan Atle Fjellaldselv, Trondheim - Rune Anda, NDF - Elly Kvalsund, Stavanger - Anlaug Sorhaug, Bergen - Tor Agnor Larsen, Bjørkåsen.

Foran fra venstre: Maj-Lis Marman, Oslo - Liv Eva Stø, Oslo - Dag Hafstad, Bergen - Gunnar Hansen, NDF - Toni Eva Birkeland, Bergen - Hanne Berge, Stavanger - Hedvig Sinnes, Stavanger.

Døve flyktninger fra Øst-Europa kom til Norge

1980

1980

Teksttelefonen kom til Norge i 1980.

Det var 20 personer fra ulike steder i Norge som fikk den på prøve noen år.

Teksttelefonen er fra Sverige. Svenskene kalte det «Svarta Maja». Fra 1. juli 1979 fikk svenske døve teksttelefon.

Sverige fikk formidlingssentral for teksttelefon i 1982.

Teksttelefonen kom til Norge i 1980.

1982

Tolkekupong!

Døve fikk nytte av tegnspråktolk til daglige gjøremål
inntil 30 timer i året fra 1982 til 1991

FOLKETRYGDEN
KUPONG FOR EN HALV TIME TOLKEHJELP

1993

Bruker			
Dato	Dag	Kveld	Seri- helligdag
	☐	☐	☐
Tolk			
Sted, dato			
Brukerens underskrift			

NTV-blankett 5.12 Føltsett 7.81 Endret 1.91

TOLKEHJELP TIL DAGLIGE GJØREMÅL

Dette heftet inneholder 60 kuponger. Hver kupong gir rett til å få dekket utgifter til en halv time tolkehjelp.

Folketrygden dekker utgifter til tolkehjelp til daglige gjøremål bare inntil 30 timer pr. år.

De kan bruke kupongene når De selv ønsker det, men bare når tolkeoppdraget utføres av en tolk som er godkjent av Kirke- og undervisningsdepartementet.

Dersom tolkeoppdraget varer 44 minutter eller mindre, brukes en kupong. For hver påbegynt halvtime utover 44 minutter brukes en ny kupong. Når kupongene er oppbrukt, kan De fylle ut søknad om å få nytt hefte på blanketten bak i heftet og levere den på trygdekontoret. Forutsetningen er da at det har gått minst et år siden De fikk dette heftet.

Bergenskart 1880

Tallene viser hvor "døvstumme" bodde i 1865

Laget av Bergen lokallag av Norsk Døvehistorisk Selskap i forbindelse med Bergen Døvesenters 125 års jubileum 2005

Døve i arbeid	Antall
Skomaker	27
Skredder	25
Syerske	7
Døvelærere	4
Snekker	4
Vaskekone	2
Bordarbeider	2
Gaardbruger	1
Rebtlager	2
Hustømmermann	2
Køregutt/vognmann	1
Kokepige	2
Kularbeider	3
Malersvenn	1
Maskinist (til sjøs)	1
Vaktmester	1
Renovasjonsskusk	1
Sageman	1
Skjæresliper	1
Tjenestepige	1
Bødkerarbeider	1
Boktrykker	1
Bokbinder	1
Døvstummeinstitutt	13

Døve borgere i Bergen 1891:	
Alder:	Antall:
0-10	8
11-20	64
21-30	31
31-40	16
41-50	13
51-60	5
61-70	4
Sum	141

Nr navn, alder, yrke etc, gateadresse

- 1 = Pernille Johannessen, 51, logerende, Tvedtegaarden 1
- 2 = Johan Herman Vindelbom, 35, skræddersvend, Yttre Markevejen 25
- 3 = Amalia Hansdatter, 32, tjenestepige, Nykirkesmuget 4
- 4 = Jens Johannessen, 64, tjenestedreng, Kortpilsmuget 5
- 5 = Arne Mathiasen Dupen, 15, elev av dövstummeinstituttet, Kjeldersmuget 21
- 6 = Christen Christensen Venæs, 11, elev av dövstummeinstituttet, Kjeldersmuget 21
- 7 = Andreas Christensen, 16, elev av dövstummeinstituttet, Kjeldersmuget 21
- 8 = Berthel Larsen, 15, pleiebarn, Komediabakken 1
- 9 = Annanias Østensen, 13, pleiebarn, Komediabakken 1
- 10 = Askild Dagsen, 12, pleiebarn, Komediabakken 1
- 11 = Ingebrigt Olsen, 21, læredreng skomager, Strandgaden 8
- 12 = Mariane Oline Augustinsdatter Mulham, 19, tjenestepige, Christies gate 4
- 13 = Anne Tunaal, 13, pleiedatter, Lungegaardsgaden 3
- 14 = Marthe Dagsdatter, 14, pleiedatter, Lungegaardsgaden 3
- 15 = Bertel Johannessen Andersen, 14, pleison, Marken 18
- 16 = Christian Nielsen Riege, 20, Lungegaardsgaden 8
- 17 = Trine Johannessdatter, 56, tjenestepige, Tvergaden 10-12
- 18 = Sigrid Olsdatter, 17 logerende, Kong Oscarsgade 21
- 19 = Iver Hansen Knarevig, 12, logerende, Kong Oscarsgade 21
- 20 = Otto Sandstrøm, 26, logerende, Kong Oscarsgade 21
- 21 = Marthe Olsdr Mangersnæsset, 21, logerende, Lille Øvrege 29
- 22 = Marthe Magnusdatter Lein, 11, logerende, Lille Øvrege 29
- 23 = Anna Hegisdatter, 25, tjenestepige, Domkirkesmuget 2
- 24 = Peter Staman, 61, bogbindersvend, Øvre Korskirkesmuget 1
- 25 = Peder Andreas Jørgensen, 29, skomagersvend, Vetrilidsalmending 29
- 26 = Barbra Abrahamsdatter Rogne, 14, pige, Vetrilidsalmending 29
- 27 = Kari Eriksdatter, 14, pige, Vetrilidsalmending 29
- 28 = Ole Nielsen Øvrehus, 14, logerende, Nedre Tjeldsmug 6
- 29 = Hans Eiholm Andersen, 15, logerende, Nedre Tjeldsmug 6
- 30 = Knud Johannessen Brudvig, 11, logerende, Nedre Tjeldsmug 6
- 31 = Berthine Andreasdatter, 15, datter, Forstandersmuget 4
- 32 = Karen Olsdatter, 16, logerende, Stølesmuget 8
- 33 = Jakob Tobias Eriksen, 16, dræng son, Arbeidersmuget 3
- 34 = Johannes Jensen Neset, 18, skomagerdreng, Kroken 3
- 35 = Kristi Olsdatter Tvedt, 18, logerende, Kroken 3

Kart over Bergen 1880 var utarbeidet i perioden 1879-1881, og består av 28 deler. Disse var laget i målestokk 1:1000, og utarbeidet av det Private Kontor for Opmaalings- og Kartarbeider i Kristiania. Vi kjøpte kartene av Oppmålingsavdelingen i Bergen Rådhus.

A = Bergens Døvstummeinstitut 1850-1875

B = Bergens Døvstummeinstitut 1875-1895
Her ble Bergens Døvstumme forening stiftet 30.05.1880

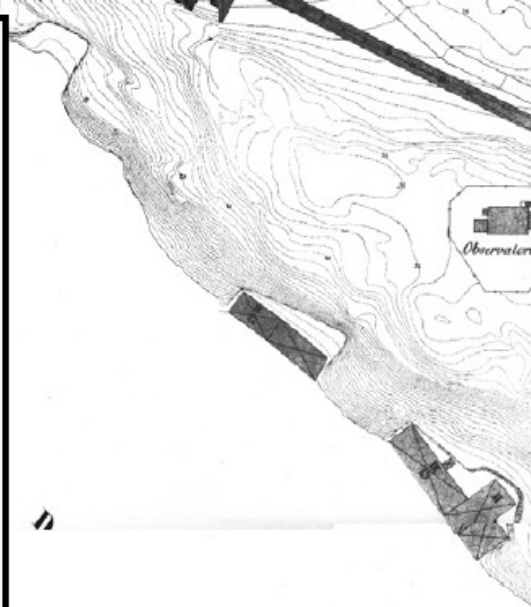
Nr navn, alder, yrke etc, gateadresse

- 1 = Pernille Johannessen, 51, logerende, Tvedtegaarden 1
- 2 = Johan Herman Vindelbom, 35, skræddersvend, Yttre Markevejen 25
- 3 = Amalia Hansdatter, 32, tjenestepige, Nykirkesmuget 4
- 4 = Jens Johannesen, 64, tjenestedreng, Kortpilsmuget 5
- 5 = Arne Mathiassen Dupen, 15, elev av døvstummeinstituttet, Kjeldersmuget 21
- 6 = Christen Christensen Venæs, 11, elev av døvstummeinstituttet, Kjeldersmuget 21
- 7 = Andreas Christensen, 16, elev av døvstummeinstituttet, Kjeldersmuget 21
- 8 = Berthel Larsen, 15, pleiebarn, Komediebakken 1
- 9 = Annanias Østensen, 13, pleiebarn, Komediebakken 1
- 10 = Askild Dagsen, 12, pleiebarn, Komediebakken 1
- 11 = Ingebrigt Olsen, 21, læredreng skomager, Strandgaden 8
- 12 = Mariane Oline Augustinsdatter Mulham, 19, tjenestepige, Christies gade 4
- 13 = Anne Tunaal, 13, pleiedatter, Lungegaardsgaden 3
- 14 = Marthe Dagsdatter, 14, pleiedatter, Lungegaardsgaden 3
- 15 = Bertel Johannesen Andersen, 14, pleiesøn, Marken 18
- 16 = Christian Nielsen Riege, 20, Lungegaardsgaden 8
- 17 = Trine Johannesdatter, 56, tjenestepige, Tvergaden 10-12
- 18 = Sigrid Olsdatter, 17 logerende, Kong Oscarsgade 21
- 19 = Iver Hansen Knarevig, 12, logerende, Kong Oscarsgade 21
- 20 = Otto Sandstrøm, 26, logerende, Kong Oscarsgade 21
- 21 = Marthe Olsdtr Mangersnæsset, 21, logerende, Lille Øvregade 29
- 22 = Marthe Magnusdatter Lein, 11, logerende, Lille Øvregade 29
- 23 = Anna Hegisdatter, 25, tjenestepige, Domkirkesmuget 2
- 24 = Peter Staman, 61, bogbindersvend, Øvre Korskirkesmug 1
- 25 = Peder Andreas Jørgensen, 29, skomagersvend, Vetrilidsalmending 29
- 26 = Barbra Abrahamsdatter Rogne, 14, pige, Vetrilidsalmending 29
- 27 = Kari Eriksdatter, 14, pige, Vetrilidsalmending 29
- 28 = Ole Nielsen Øvrehus, 14, logerende, Nedre Tjeldsmug 6
- 29 = Hans Elholm Andersen, 15, logerende, Nedre Tjeldsmug 6
- 30 = Knud Johannesen Brudvig, 11, logerende, Nedre Tjeldsmug 6
- 31 = Berthine Andreasdatter, 15, datter, Forstandersmuget 4
- 32 = Karen Olsdatter, 16, logerende, Stølesmuget 8
- 33 = Jakob Tobias Eriksen, 16, dræng søn, Arbeidersmuget 3
- 34 = Johannes Jensen Neset, 18, skomagerdreng, Kroken 3
- 35 = Kristi Olsdatter Tvedt, 18, logerende, Kroken 3

<i>Døve i arbeid</i>	<i>Antall</i>
Skomaker	27
Skredder	25
Syerske	7
Døvelærere	4
Snekker	4
Vaskekone	2
Bordarbeider	2
Gaardbruger	1
Rebslager	2
Hustømmermann	2
Køregutt/vognmann	1
Kokepige	2
Kularbeider	3
Malersvenn	1
Maskinist (til sjøs)	1
Vaktmester	1
Renovasjonskusk	1
Sageman	1
Skjæresliper	1
Tjenestepige	1
Bødkerarbeider	1
Boktrykker	1
Bokbinder	1
Døvstummeinstitutt	13

Døve borgere i Bergen 1891:

<i>Alder:</i>	<i>Antall:</i>
0-10	8
11-20	64
21-30	31
31-40	16
41-50	13
51-60	5
61-70	4
Sum	141

Tilrettelegging av tilgjengelighet for døve har blant annet vært Bergen Døveforenings viktigste arbeid gjennom mange år.

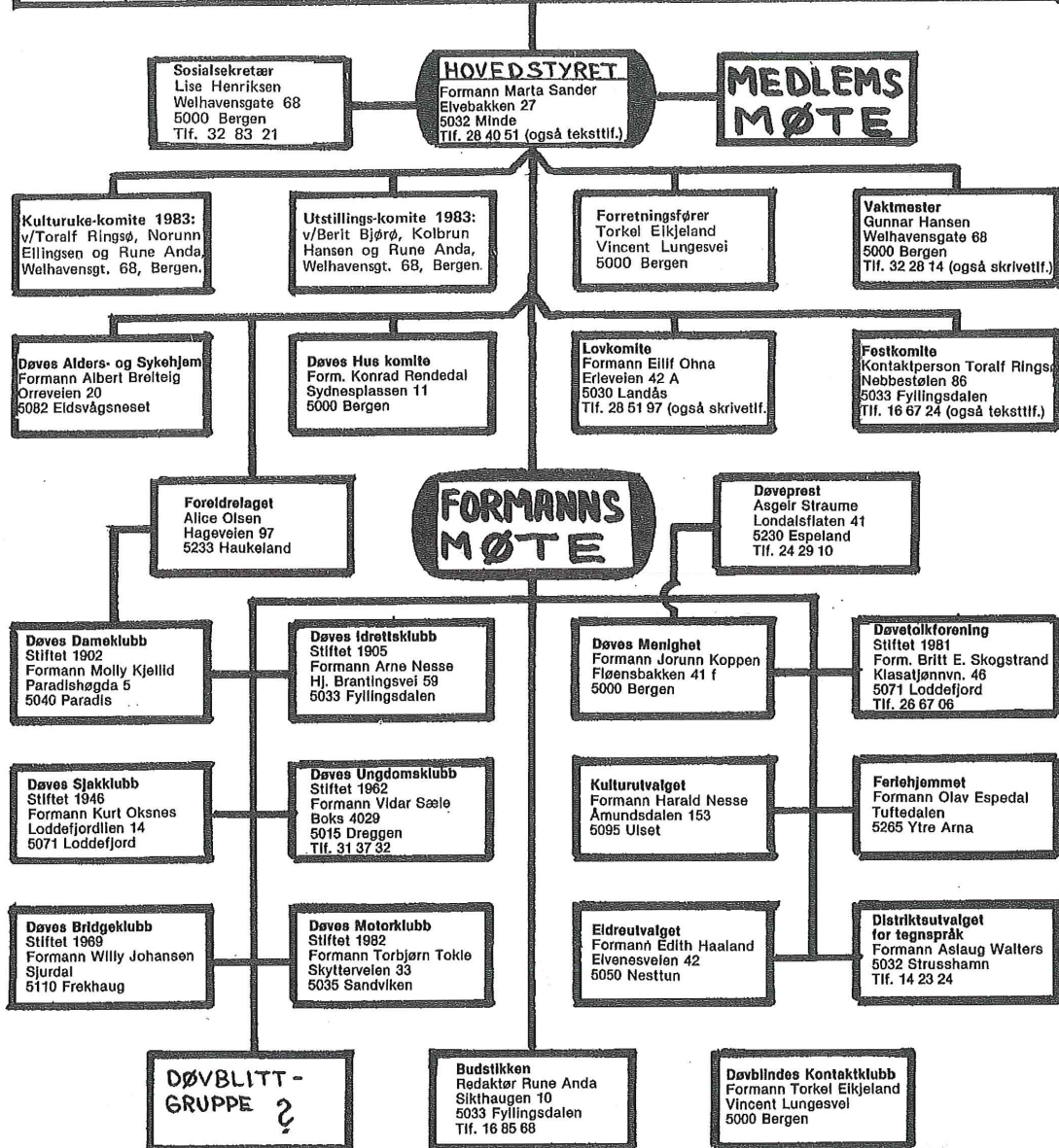
Vi har vært med å kjempe for blant annet:

- Døves rett til å få førerkort
- Ulykkesforsikring (inkl. døve)
- Få på plass ulike tekniske hjelpemidler
- Tolketjeneste for døve
- Tekstinformasjon på offentlige steder (display)
- Tegnspråk og tekst på TV
- Direkteteksting og -tolking av TV-programmer
- ...og mye mer

Opprettelse av viktige institusjoner/tiltak er oppnådd med vesentlig innsats av Bergen Døveforening, blant annet:

- o 1942 – **Yrkesskole for døve gutter** åpnet i Bergen, **internat i Døves Hus**
- o 1951 – **Døves Trykkeri AS** opprettet, **i døveforeningens lokaler**
- o 1954 – **Barnehage for døve** opprettet, **i døveforeningens lokaler**
- o 1965 – **Døves aldershjem** på Landås innviet, takket være **iherdig innsats av Bergen Døveforening**. Det ble senere overtatt av Signo Konows Senter (nybygg i Kalfarveien 81)
- o 1986 – **Egen tolkeformidling i Bergen Døveforening** (*Hjelpemiddelsentralen overtok formidlingen fra og med 1. januar 1994*)
- o 2004 – **Egen tegnspråktolklinje** ved Høgskolen i Bergen, **kjempet fram bl.a. av Bergen Døvesenter** (nå: HVL)
- o 2005 – **Rådgivningskontor** for hørselshemmede og døvblinde i Bergen, som ble til etter **prosjektarbeid av Bergen Døvesenter**

Å R S M Ø T E

Organisasjonsmodell for Bergen Døveforening.

I 1986 hadde vi besøk av Bergen kommunes daværende **ordfører Arne Næss** og fortalte ham litt fra døvehistorien + informasjon om Bergen Døveforenings arbeid og dets ulike underavdelinger og utvalg.

Han utbrøt til slutt: «**Jammen, dere er et samfunn i miniatyr!**»

Åpningskveld i Bergen Døveforening

I mange år var det **torsdagskvelder** man var samlet i døveforeningen i Bergen.

Grunnen til at det var akkurat torsdager, skyldtes at **butikkene** i Bergen (og ellers i Norge?) hadde **åpningstider helt fram til kl. 19.00 hver torsdag**. De andre dagene stengte butikkene kl. 16.00.

Ellers var torsdagskveldene en perfekt kveld for å gjøre avtaler for helgen.
Treffe et sted? Reise bort sammen?
Trene sammen? Besøke hverandre?

Døve kunne jo ikke ringe til hverandre (teksttelefonen kom først i 1980)

Når nøden er størst . . .

Vet du at dørene til legevakten i Lars Hillesgate 30 stenger etter kl. 23, og at alle som vil komme inn etter den tid må henvende seg via en »trykk knapp» og en porttelefon for meddelelse til vaktpersonellet? Det er på dette stedet kommunikasjonsproblemet kan oppstå for oss som ikke kan høre.

Det finnes likevel en løsning, som vi avtalte med Ruth Ramvik (som arbeider på legevakten) i fjor høst: Når du trykker på en knapp, venter du til det lyser en liten rød lampe nær trykkknappen. Da vender du ansiktet mot venstre og opp til et skjult kamera. Med høyre eller gjerne venstre hånd kan du gjøre tegnet »døv» (Venstre hånd knyttet, peke- og langfinger ut, føres mot venstre øre). Da skal døren »automatisk» åpnes (vakten som ser deg i intern-TV, vil forhåpentligvis forstå at det er en døv som står der ute.) Men de som vil, kan gjerne forsøke å snakke i mikrofonen og si »Jeg er døv» eller »Jeg kan ikke høre».

Døveforeningens
avtale med byens
eneste døgnapent
apotek, som hadde
låst dør om nettene.

Løsning på hvordan
døve kunne komme
inn?

HØRESENTRALEN

5016 Haukeland sykehus
Tlf. 29 49 00 linje 4325

- Høresentralen kan hjelpe deg med tekniske hjelpemidler og eventuelt høreapparat.
- Henvvisning fra lege er ikke nødvendig, men time må bestilles på forhånd.
- Har du behov for tolk, kan du henvende deg til sosialsekretæren i Bergen Døveforening, som vil formidle tolk.
- Høresentralen er åpen fra mandag til fredag kl. 0900 til kl. 1500.
- Dersom det ønskes, kan installasjonen av tekniske hjelpemidler foretas av tegnspråkkyndig.

Det var den gang...

at høresentralen
hadde flere oppgaver.

1983

MERKET TEGNSPRÅKKYNDIG

Vi vil gjerne — i et senere nummer av Budstikken — gi en oversikt over forskjellige butikker/offentlige kontorer som har ansatte som kan tegnspråk. Til det trenger vi lesernes hjelp. Når du oppdager et tegnspråk-kyndig-merke på/ved døren/vinduet i byen, noter hva butikken/kontoret heter, og send/lever det til Budstikkens redaktør. Foreløpig har vi denne oversikten: 1) Rieber & Søn på Nøstet, 2) DAHM i Strandgaten, 3) Bergen Trygdekonto, 4) NSB-reisebyrå, 5) Mannsverk Elektro på Landås, 6) H. Ellingsen Rammeforretning på Danmarks plass. Mer??

De som arbeider i offentlige kontorer/butikker som kan tegnspråk, og som ikke har merket »tegnspråk-kyndig» (en stor til å ha på døren/vinduet, og en liten m/nål til å ha på brystet) kan skrive til oss og be om å få slike, hvis de ønsker det. (Det vil være lettere for døve å snakke om varer eller om noe annet med noen som kan tegnspråk.)

Flott tilbud, og bra for døve å se merket hos noen butikker.

Bare å komme inn og be om en ekspeditør som kunne tegnspråk.

Døves Forlag ble opprettet i 1985 – og utga flere «døvebøker». **1985**

I forbindelse med Døves Dag 23. september 1978 demonstrerte døveforeningene i Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger. Kravene var: Bedre teksting i TV, raskere behandling av søknader om tekniske hjelpemidler, krav om utdanning av flere tegnspråktolker, tegnspråkkurs i TV, osv. Demonstrasjonen fikk stor oppslutning og pressen over hele landet viet den stor oppmerksomhet.

Her ser vi Ingeborg Skaten og Britt E. Skogstrand i Bergen. Ingeborg har også med seg datteren Vivian.

STAVANGER

OSLO

(Bilder v/Tor Sander)

BERGEN

TRONDHEIM

Bilder: Døves Tidsskrift.

Kamp og atter kamp – i mange år.

- * For døveskoler.
- * For tegnspråket
- * For teksting og tolking på TV.
- * Og mye annet.

Slitsomt å måtte gjøre det på den måten for å oppnå forståelse og vilje til å gjøre noe.

Wikipedia:

Gallaudet University i [Washington D.C.](#) er verdens første universitet for studenter som er døve eller tunghørte, og er fortsatt det eneste hvor all utdanning og alle programmer er tilrettelagt for døve. Universitetet er offisielt tospråklig og bruker [amerikansk tegnspråk](#) ([engelsk](#): *American Sign Language*) og engelsk i undervisningen.

Universitetet ble grunnlagt [16. februar 1857](#) som *Columbia Institution for the Deaf and Dumb and the Blind* av USAs postminister [Amos Kendall](#), og så oppkalt etter [Thomas H. Gallaudet](#), som var pioner for det amerikanske utdannelsessystemet for døve. Kendall utnevnte den 20-årige sønnen av Thomas H. Gallaudet til skolens første direktør. Syv år etter fikk skolen status som høgskole (college) etter et forbundsvedtak undertegnet av president [Abraham Lincoln](#), og fikk da navnet *Columbia Institution for the Instruction of the Deaf and Dumb*. Dette navnet ble endret til *Gallaudet College* i [1954](#). I [1986](#) opphøyde den amerikanske kongressen colleget til universitet, og det gir akademiske grader helt opp til doktorgradsnivå.

1988

Kamp også ute i verden
– her er video fra USA:

«Deaf President Now»

Døve studenter raste over at Gallaudet University atter en gang valgte en hørende som president på «døveuniversitetet».

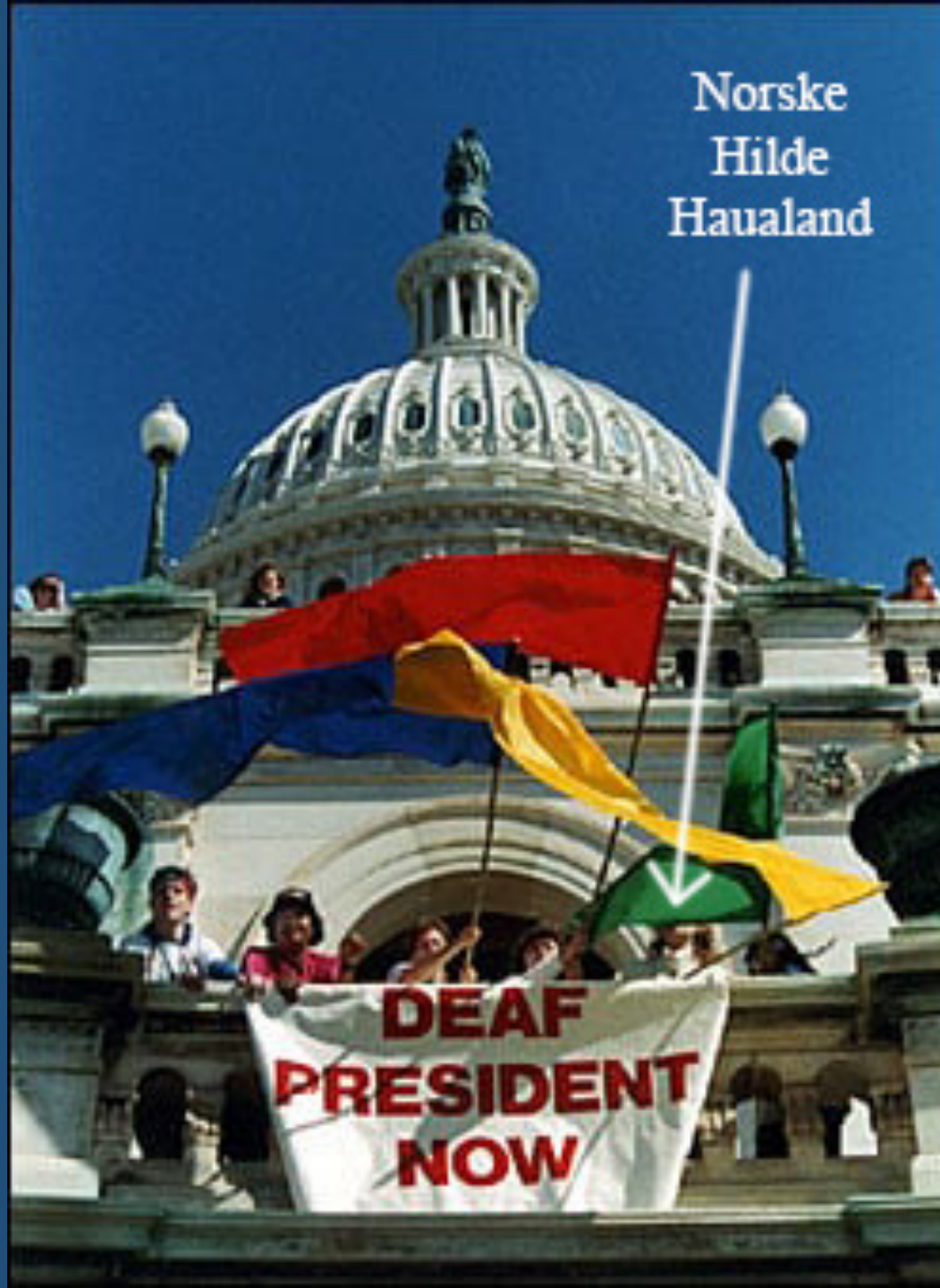
Det ble studentstreiker i en uke. Til slutt trakk Elisabeth Zinser (hørende) seg fra stillingen. I. King Jordan (døv) ble valgt.

<http://andata.no/HVL/8-42.mp4>

DEAF PRESIDENT NOW – video 4 min 46 sek.

Norske
Hilde
Haualand

1988

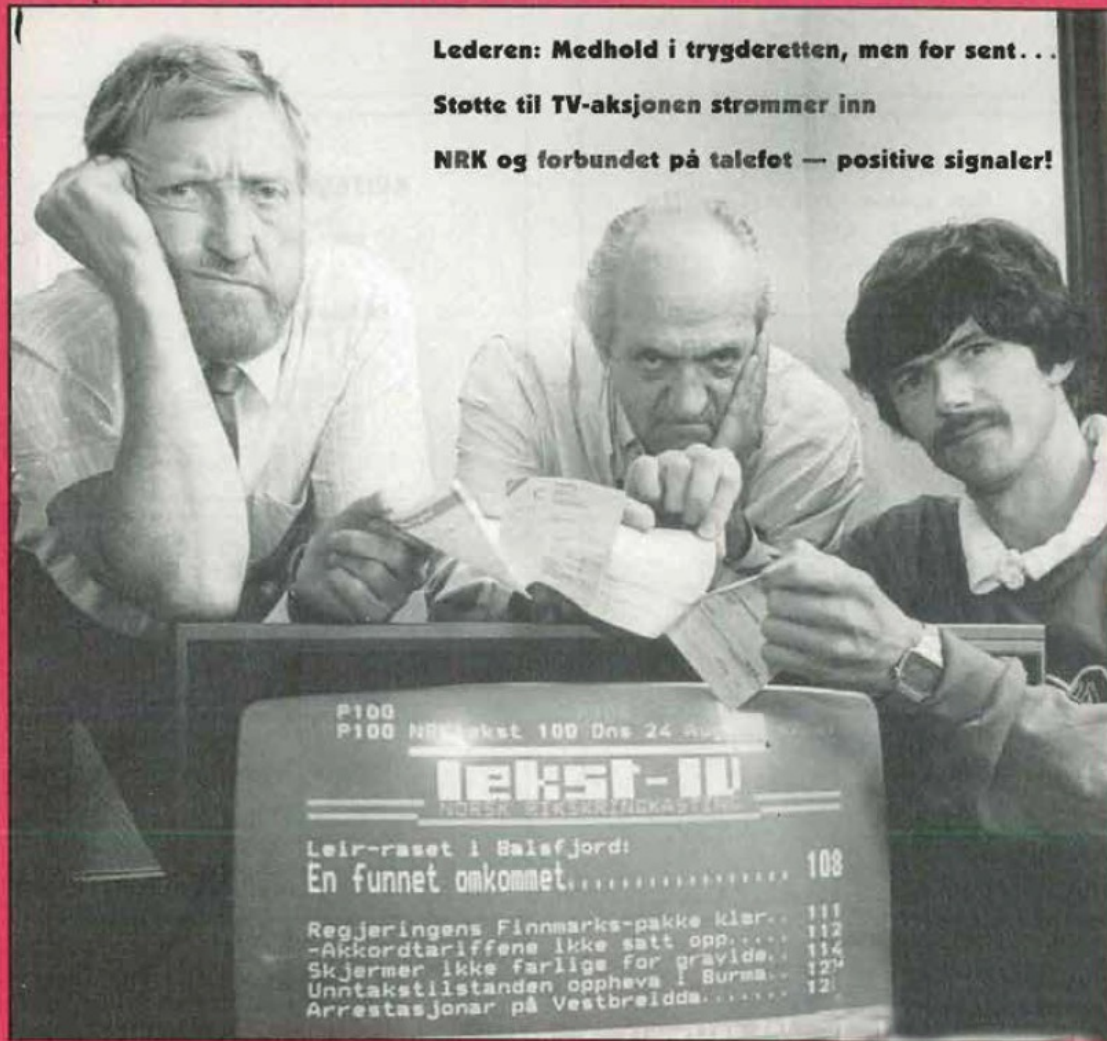

Døves Tidsskrift

09. SEPT. 1988

nr. 36

SIDEN 1920 ORGAN FOR NORGES DØVEFORBUND — 69. ÅRGANG

Lederen: Medhold i trykderetten, men for sent...
Støtte til TV-aksjonen strømmer inn
NRK og forbundet på talefot — positive signaler!

P100
P100 NRK tekst 100 Dns 24 Aug
tekst-TV
NORSK FJERNSEENING
Leir-raset i Balafjord: 108
En funnet omkommet. 111
Regjeringens Finnmarks-pakke klar. 112
-Akkordtariffene ikke satt opp. 114
Skjermer ikke farlige for gravide. 124
Unntakstilstanden oppheva i Burma. 121
Arrestasjoner på Vestbreidda. 121

Vi forlanger: Daglig 5-minutters nyhetssending fremført på tegnspråk. Bruk av døvetoik i flere TV-programmer. Barne-TV må bli for ALLE barn, også de som er døde. Slutt med reprise-tekstingen, la oss få tekst ved første gangs sending. Faste «døveprogrammer» i TV. Konsulent for døve/tunghørte i NRK-fjernsynet.

Døve raser mot NRK:
NEKTER Å BETALE LISENSSEN
Fjernsynsjeff Tor Strand

Et maktmisbruk-monopole NRK, mener Sven Torgersen fra Brøttum
snyter døde!

Hører ikke hva de sier på TV
«Detektimen» og «Dynastiet» er fjernsynsfavorittene til den 12 årige Kongsbergguten Jo Are Løitegård. Ikke noe uvanlig valg i hans aldersgruppe, men for ham kan det kanskje også ha sammenheng med at programmene er tekstet. Jo Are er døv og selv om han ikke litt, har han store problemer med å følge av fjernsynsprogrammene. Dagsrevyen er tekstet, mener han. Da kunne han ha sett de nyhetene.

- Må vaske opp når de andre ser Norge rundt!
Etter at det ble fremmet krav til at det skulle være et krav på det kraftigste til løsningsaksjon foran innbetalingen av 1. september. Hovstad ble utvalgt til en sperrer for Norge-TV. Dagsrevyen og Reprisen av skilte indig og vondt skille i Norge av hjem.

Full pris for feilvare

1988

NRK hadde følgende konkrete tilbud å legge på bordet:

- Daglig nyhetssending på tegnspråk, i full TV-rute (altså ikke tolket, men spesielt tilrettelagt for døve) — ca. 3-5 minutter, knyttet til «Ettermiddagsnytt» kl. 17.
- «Døveaktuelt-program» — et program med forskjellige innslag, framført på tegnspråk — omtrent hver måned, hvert program på en halv time. Produseres av Døves Video, og kjøpes av NRK.
- Resyme-tolking av barneprogram ved innledning av programmene. Dette vil gjennomføres på den måten at en person forteller med tegnspråk (i full TV-rute) om handlingen som kommer like etter. Starten på denne servicen vil vi få allerede i forbindelse med «Jul i Skomakergata», som kommer i reprise. — Neste år vil man gå lenger og **tilrettelegge** adventsprogrammet for døve. — Utenom dette vil en del barne- og ungdomsprogrammer bli tolket eller teksten, f.eks. blir «Diskuteket» tolket i fortsettelsen, iallfall de som blir laget i Oslo.
- Teksting av nyhetssendinger: Finansieringen av den nye tekstemaskinen og opplæring av folkene, er i orden. I løpet av første halvår 1989 vil man begynne å bruke dette utstyret til økt teksting av nyheter og evt. andre program. NRK regner med at de kan tekste 80 prosent av nyhetssendingene.

TV-streikeaksjon
avblåst:
Positive NRK-ledere
vil tilrettelegge

(etter møtet 24. oktober 1988)

*Sakset fra Døves Tidsskrift
nr. 44/1988.*

Tegnordboken kom ut i 1988

Nesten 4600 norske ord ble presentert med tegn i boken.

(s) **varm/varmt** (mat/drikke)
Hh med hfl inn, ft mot v, trekkes
over munnen mot h.

(b) **varm**: (hjerne-v.)
Bh med hfl inn, sprik f i kryss på
hv.a, trykkes inn mot hjertet.

(s-m) **varmeflaske**
Hh med hfl inn, ft mot v, trekkes
over pannen mot h. Bh med hfl inn,
åpen tf, ft mot hv.a, føres til sidene
og opp.

*Faksimile fra Tegnordboken som Døves Forlag AS utga i 1988,
og som inneholdt tegn for 4592 ord, tegnspråkmodell er Annlaug Koppen.*

Demonstrasjon for døvemuseum

Det var også kamp for å beholde den andre bygningen etter første døveskole, kalt «Rødbygget», i Trondheim, og gjøre det om til eget nasjonal døvemuseum.

Det ordnet seg, til slutt!

Døvemuseets historie startet i 1992 med den private stiftelsen [Norsk Døvehistorisk museum](#). En gruppe privatpersoner bygde opp en gjenstands- og fotosamling som i hovedsak var knyttet til døveskolehistorien i Trondheim. I 2002 ble samlingene overtatt av Trøndelag Folkemuseum. 28. mars 2009 ble Norsk Døvemuseum gjenåpnet i ombygde lokaler med en ny utstilling.

1991

Døve elever fra Trondheim under Døves kulturdager i samme by.

Døves kamp om å beholde Rødbygget, og bruke det bl.a. som nasjonal døvemuseum

<http://andata.no/HVL/8-45.mov>

Video: 34 sek.

Døvemuseet i Trondheim ble senere oppgradert

Utallige videoprogrammer på tegnspråk»

Døves Media (tidligere «Døves Video»)

har laget veldig mange programmer på tegnspråk. For både store og små.

Tegntittensen 1-2-3 Idè med Con Mehlum og Ingunn S. Herland.

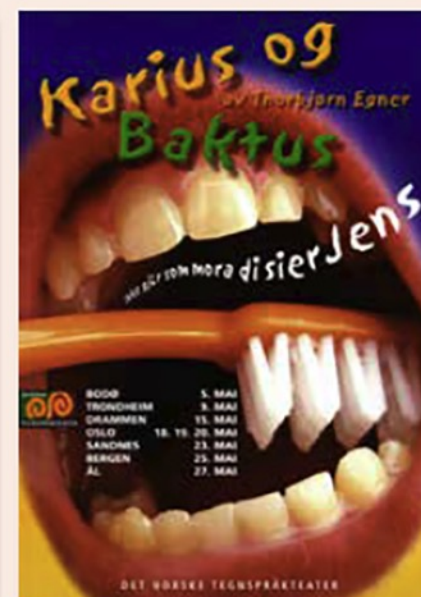
Det gule hjørnet, her med Gøsta Røugno.

Teater Manu

I over 20 år
har tegnspråk-
teateret
gledet mange
med sine
tegnspråklige
forestillinger.

*Her fra «Gutten og
bønnestengelen»*

Noen av
plakatene
til
Teater
Manu

1999

Døves Tidsskrift 18. juni 1999

DØVES TIDSSKRIFT

Siden 1920 organ for Norges Døveforbund - Utgiver: Døves Forlag AS

NUMMER

12

18. JUNI 1999
Årgang 80

SIDE 4:
Märtha Louise
Norges Døve-
forbunds høye
beskytter

SIDE 14:
Intervju
med
redaktør
E. Jacobsen

SIDE 16:
Syn
på
saken

SIDE 18:
Skarve-
rennet
1999

SIDE 22:
Døvemesterskap
i håndball
og volleyball
i Bergen

Märtha Louise Norges Døveforbunds høye beskytter

Prinsesse Märtha Louise har sagt seg villig til å være Norges Døveforbunds høyeste beskytter.

Som kjent har prinsessen startet på grunnundervisning i tegnspråk ved Conrad Svendsen Senter i vår, og tar del to av kurset i løpet av juni. Grunnutdanningen går over halvannet år, med videregående kurs fra trinn 1 til 4.

Norges Døveforbund opplyser at prinsessens interesse for å lære tegnspråk vil få betydning for arbeidet med å få anerkjennelse for tegnspråk som minoritetsspråk. Forbundet ønsker prinsessen velkommen som forbundets høye beskytter med stor glede. Forbundet mener at prinsessens interesse vil bety mye for døve i Norge, og at det vil ha en stor signaleffekt i forbundets arbeid som interesseorganisasjon.

2000

Stavanger Døveforening
feiret 100 års jubileum i
2000.

Her er foreningens styre
i jubileumsåret.

Legg merke til at bildet
viser flest kvinner i
styret.

Stavanger Døveforenings styre ved 100 års jubileet. Foran fra venstre: Ine Lorentzen, nestleder; Hedvig Sinnes, leder; og Hanne Berge Kvitvær, sekretær. Bak fra venstre: Marianne Hetlelid, Tore Djuvik, Bjørn Jerstad og Anita Hobbessland Hetland.

Historiens verste justismord

En døv mann – Fritz Moen - ble dømt for to drap og satt i fengsel i over 20 år.

Han ble senere frikjent for begge drapene.

Erstatning på over 20 millioner kroner tilfalt Stiftelsen Signo, der han bodde de få siste årene etterat han ble sluppet fri.

Han døde etterat han ble frikjent for første drap, men før han ble frikjent for det andre drapet.

Teater Manu fikk fram tragedien rundt «Fritz Moen» som rystet mange

NDFs arbeidslivs-
seminar høsten
2006

Det er viktig
– også for døve –
å få seg jobb.

Norges Døveforbund
inviterer årlig til
arbeidslivs-seminar.

Prosjektarbeid i Palestina og på Madagaskar

I samarbeid med Atlas-alliansen (under Norad)

Bisto Norges Døveforbund med å bedre døves livskvalitet i andre land.

Prosjekt Madagaskar

Prosjekt Palesina

3. november 2007: Vi marsjerer for tegnspråk!

Anerkjennelse av tegnspråk som et offisielt norsk språk og likestilling av det talte og tegnede ord har vært aller fremst på dagsorden i vår organisasjon i nesten 20 år.

Nå har vi fått en melding som foreslår at tegnspråk blir offisielt språk ved at det innlemmes i en allmenn språkløp.

Norges Døveforbunds forventninger til det videre arbeidet med Stortingsmelding 36:

Mål og mening

Ein hellskapleg norsk språkpølitikk

Lørdag 3. november 2007:
Ca 2.000 demonstrerte til støtte for tegnspråk som offisielt språk i Norge

Informasjon fra Norges Døveforbund

November 2008

Dette heftet på 8 sider ble laget av Norges Døveforbund til politikere, myndigheter og andre i november 2008 der man argumenter for hvorfor tegnspråk er et eget, selvstendig språk.

Krav om «Tegnspråklov» !

Aldri tidligere har døve (og andre tegnspråkbrukere) vært samlet med så mange på en gang!

Nesten 2000 deltok i demonstrasjon under parolen «Tegnspråklov NÅ!» i Oslo 3. november 2007.

Medlemmer av Bergen Døvesenter dro til Oslo i to fulle busser!

<http://www.bgds.andata.no/bodyFrame/aktiviteter/2007/63/Tegnspraakdagene.htm>

Bildene er tatt av RA.

Norges Døveforbunds LOGO

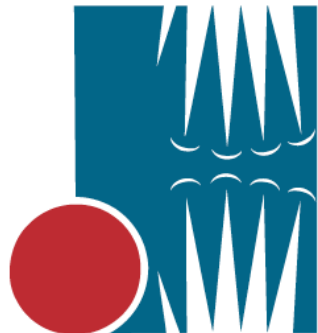
1942

1958

1966

1993

NORGES
DØVEFORBUND

2018

2009

For første
gang siden
stiftelsen i
1880 fikk
Bergen
Døvesenter
sin egen logo.

<http://andata.no/HVL/8-56.mp4>

Video: 8 sek.

WFD

(World Federation of the Deaf) – Døves Verdensforbund -

gjennomfører
Verdenskongress
for døve hvert 4. år.

Bildene her er fra
Istanbul i 2019.

Neste gang (2023)
blir det i Sør-Korea.

Døves verdenskongress ble for førtse gang arrangert i Afrika, nærmere bestemt Durban i Sør-Afrika.

NDF er godt representert på verdenskongressen i Durban, Sør-Afrika. Til venstre ungdomsrepresentanten Jannicke Kvitvær sammen med mamma Hanne Kvitvær som er styremedlem i WFD.

I midten Hanne Kvitvær sammen med NDFs to representanter til generalforsamlingen i WFD: Forbundsleder Hedvig Sinnes og konstituert generalsekretær Sissel Gjøen.

Døves Media sender iblant programmet «Snakkis» som iblant sendes på NRK noen uker etter hverandre, der man tar opp ulike temaer som opptar døve i landet.

Programmet er populær.

Snakkis, med Camilla Hoiberg som debattleder.

Norges Døveforbund har eget seniorutvalg

Utvalget tilbyr blant annet
ulike aktiviteter for eldre.

Tre ganger har utvalget
samlet mange seniorer på to
ukers opphold på Solgården i
Spania, ledet av Toralf Ringsø
(Bergen).

De siste årene tilbys eldre tur
på fjellet for spreke seniorer.

Norges Døveforbunds Seniorutvalg arrangerer gruppeturner til Solgården i Spania. Pablo Sbertoli og hans kone Marianne Moe Sbertoli (innfeldt) driver stedet. Pablo var tidligere ansatt hos Stiftelsen Signo og er derfor en kjenning av Norges Døveforbund.

Av og til samles gamle og nye elever til helgesamvær der de gikk på døveskolen.

Her er bilde fra tidligere Skådalen offentlige skole for døve.
Mange savner tilbake til døveskolene, og har gode minner.

Tidligere Skådalen-elever i siste treff før skolen ble nedlagt.

Nordisk Seniortreff 9.-20. september 2015

med Hurtigruten «MS Finnmarken» - arrangør: Norges Døveforbunds Seniorutvalg

Bergen - Kirkenes -Bergen

Direkte-teksting av programmer på TV2

Endelig,
til slutt ordnet det seg!

Fra og med 2015 kunne
TV2 tilby direkte-tekstede
sendinger fra TV2, også
nyhetene.

*Endelig skal TV2 direkte-tekste programmer.
Rune Anda til høyre gratulerer TV2-direktør Rune Indrøy.*

Relevant litteratur og linker

Helge Herland, Norges Døveforbund 100 år

Thorbjørn Johan Sander, Døveorganisasjonen i kamp gjennom 75 år

*Link til ulike **blader** for døve/hørselshemmede:*

Norsk Døvehistorisk Selskap: http://www.ndhs.no/?page_id=21

Døvearkiv: <https://www.dovearkiv.no/lestoff-oversikt/>

Linker: <https://norsk-dovemuseum.no/organisasjoner>

Videolink: <https://www.youtube.com/watch?v=XKwwCCAAowc>
(Døve mennesker før oss. Video: 2 timer 22 min, laget av Statped)